

เรื่องของหม้อกรุงเก่า

โดย

อาจารย์ จิตร บัวบุศย์

บุตร-ธิดา พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลโท พระวิชัยยุทธเตชะตยี่ ม.ว.ม.,ป.ช.

(เตชะ บุณยคุปต์)

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๐

915.9303

๑๔๓๓๖

พลโท พระวิชัยยุทธเดชาคนี (เดชา บุนนาคบุตร)

เลขที่ 104
เลขที่ ๓๖

เลขที่ 915.9303
๑ 433 ๖๖

เลขที่ ๒๒๗.๒๘๗๖ ๓๖

หอสมุดแห่งชาติ สาขาวรรณคดี

คำไว้อาลัย

ข้าพเจ้าเคยเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของ พลโท พระวิชัยยุทธเดชาคนี มาตั้งแต่
ออกมารับราชการเป็นนายทหารใหม่ ๆ และต่อมาเมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพา ท่านได้รับพระ
บรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง เป็นแม่ทัพกองทัพบกที่ ๑ ต่อจาก พลโท หลวงวิจิตร
สงคราม (ยศขณะนั้น) ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเป็นนายทหารคนสนิทของท่าน ท่านผู้ซึ่งได้อบรม
สั่งสอนและให้แนวทางดำเนินชีวิตแก่ข้าพเจ้า จนสามารถพ้นฝ่าอุปสรรคทั้งปวงและมีชีวิต
ราชการก้าวหน้ามาได้จนถึงบัดนี้ นับได้ว่าท่านเป็นผู้มีพระคุณแก่ข้าพเจ้าเป็นอันมาก การที่
ท่านต้องจากไป ข้าพเจ้าจึงรู้สึกเสมือนว่าได้สูญเสียญาติผู้ใหญ่ผู้มีพระคุณไปคนหนึ่ง ขอให้
บุญกุศลและคุณความดีที่ท่าน พลโท พระวิชัยยุทธเดชาคนี ได้สร้างและทำไว้ตั้งแต่ครั้งยัง
ดำรงชีวิตอยู่ จงถลบนันกาลให้วิญญาณของท่านจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพนั้น เทอญ .

พลเอก

(กฤษณ์ สีวะรา)

รองผู้บัญชาการทหารบก

ประวัติ

พลโท พระวิชัยยุทธเดชาคนี (เดชา บุญคูปต์) เป็นบุตรนายบุญเตียง และนางผิว เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๓ ตรงกับวันอังคาร ปีชวด ขึ้น ๑๑ ค่ำ ที่ตำบลบ้านท่าจีน อำเภอท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามสกุล "บุญคูปต์" เมื่อ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๗

การศึกษา

สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยทหารบกชั้นมัธยม พ.ศ. ๒๔๕๓

สำเร็จจากโรงเรียนแผนที่ และการบินเล็ก ปั่นกล กรมจเรทหารบก ได้รับประกาศนียบัตรชั้นที่ ๑ ของโรงเรียน พ.ศ. ๒๔๕๘

ประวัติราชการ

๑๓ พ.ค. ๒๔๔๘	นักเรียนนายร้อยทหารบก
๑ มิ.ย. ๒๔๕๓	เป็นผู้ช่วยผู้บังคับหมวด ๑ กองร้อยพิเศษโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม
๓ เม.ย. ๒๔๕๔	นักเรียนทำการนายร้อยกรมทหารบกที่ ๓
๑ ต.ค. ๒๔๕๔	เป็นว่าที่นายร้อยตรี ประจำกรมทหารบกที่ ๓
๓ ม.ค. ๒๔๕๔	ประจำกองโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม (กองร้อยที่ ๑)
๑ เม.ย. ๒๔๕๕	เป็นนายร้อยตรี
๕ มี.ค. ๒๔๕๕	เป็นนายทหารคนสนิทของผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๓
๑๓ ต.ค. ๒๔๕๖	ประจำโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม
๒๘ เม.ย. ๒๔๕๘	เป็นนายร้อยโท
๑๗ มี.ค. ๒๔๕๘	ประจำกรมทหารบกที่ ๑๕
๒๘ มี.ค. ๒๔๕๘	ผู้บังคับกองร้อยที่ ๒ กรมทหารบกที่ ๑๕
๓ มิ.ย. ๒๔๕๙	ผู้บังคับกองร้อยที่ ๒ กรมทหารบกที่ ๑๕
๒๔ พ.ค. ๒๔๖๐	ผู้บังคับกองร้อยที่ ๔ กรมทหารบกที่ ๕
๒๐ เม.ย. ๒๔๖๑	เป็นนายร้อยเอก

๒๕ พ.ค. ๒๔๖๔	ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็น ขุนไฉ่พลรบ ถือศักดินา ๖๐๐
๑ ม.ค. ๒๔๖๔	ผู้บังคับกองร้อยที่ ๒ กรมทหารพราน ในกองพลทหารบกที่ ๓
๒๕ ม.ค. ๒๔๖๖	ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็นหลวงพลหาญห้าวศึก ศักดินา ๘๐๐
๑ พ.ค. ๒๔๖๘	เป็นปลัดกรมทหารบกที่ ๑๓
๘ พ.ค. ๒๔๖๘	เป็นนายพันตรี
๑ พ.ค. ๒๔๖๘	เป็นผู้บังคับกองพันที่ ๑ กรมทหารบกที่ ๑๑ รักษาพระองค์
๑ พ.ค. ๒๔๗๐	เป็นผู้บังคับกองพันที่ ๒ กรมทหารบกที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์
๑ เม.ย. ๒๔๗๑	เป็นผู้บังคับกองพันที่ ๑ กรมทหารมหาดเล็ก
๗ พ.ค. ๒๔๗๑	ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระวิชัยยุทธเดชาคนี ศักดินา ๑๐๐๐
๑ เม.ย. ๒๔๗๒	เป็นผู้บังคับกองพันที่ ๒ กรมทหารบกที่ ๗
๑ เม.ย. ๒๔๗๕	เป็นผู้บังคับกองพันที่ ๑ กรมทหารมหาดเล็ก
๑ พ.ค. ๒๔๗๕	เป็นผู้บังคับกองพันทหารบกที่ ๗
๑ เม.ย. ๒๔๗๖	เป็นผู้บังคับกองพันทหารบกที่ ๕ (พระนคร)
๑ ก.ย. ๒๔๗๖	เป็นผู้บังคับกองพันทหารบกที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์
๑ เม.ย. ๒๔๗๗	เป็นนายพันโท
๔ เม.ย. ๒๔๗๗	เป็นหัวหน้าแผนกที่ ๑ กรมจเรทหารบก
๑ เม.ย. ๒๔๗๘	เป็นนายพันเอก
๗ เม.ย. ๒๔๘๐	รักษาราชการแทนในตำแหน่งผู้บังคับกองโรงเรียนทหารบกอีกตำแหน่งหนึ่ง
๑ เม.ย. ๒๔๘๑	เป็นหัวหน้าแผนกที่ ๑ กรมจเรทหารบก และเป็นผู้บังคับการจังหวัดทหารบกฉะเชิงเทราอีกตำแหน่งหนึ่ง
๑๑ พ.ค. ๒๔๘๒	รักษาราชการรองเสนาธิการทหารบก
๑๘ มิ.ย. ๒๔๘๔	เป็นนายพลตรี และเป็นรองเสนาธิการทหารบก
๒๔ พ.ค. ๒๔๘๔	เป็นรองแม่ทัพกองทัพบก
๑ ก.ค. ๒๔๘๕	เป็นนายพลโท

ค

- ๒๗ มี.ค. ๒๔๘๕ เป็นที่ปรึกษาเสนาธิการทหารบก
- ๒๖ ส.ค. ๒๔๘๖ เป็นแม่ทัพกองทัพบก
- ๑ ก.ย. ๒๔๘๗ ประจำกรมเสนาธิการทหาร
- ๑ พ.ย. ๒๔๘๗ ออกจากประจำการเป็นนายทหารกองหนุน ตั้งกีดด้านักงานปลัด
กระทรวงกลาโหม
- ๑ มี.ค. ๒๔๘๘ นายทหารนอกราชการบำนาญ ด้านักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ราชการพิเศษ

- พ.ศ. ๒๔๗๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภท ๒
- พ.ศ. ๒๔๗๖, ๒๔๘๑ กรรมการศาลพิเศษ
- พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๓ ราชองครักษ์เวร
- พ.ศ. ๒๔๘๓ กรรมการอำนวยการควบคุมหน่วยอุตสาหกรรม เฉพาะที่ตั้ง
กระทรวงกลาโหม
- พ.ศ. ๒๔๘๔ กรรมการศาลพิเศษ คดีความผิดฐานกบฏภายนอกพระราชอาณา
จักร
- พ.ศ. ๒๔๘๔ ประธานตุลาการ ศาลทหารกลาง
- พ.ศ. ๒๔๘๔ กรรมการอำนวยการสโมสรกลาโหม
- พ.ศ. ๒๔๘๓ เริ่มเป็นราชองครักษ์พิเศษ
- พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๕๐๗ เป็นกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ ด้านักนายกรัฐมนตรี

เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ

- ๒ พ.ค. ๒๔๕๔ เหรียญพระบรมราชาภิเษกรัชกาลที่ ๖
- ๒๕ พ.ค. ๒๔๖๔ เหรียญราชรุจิทอง
- ๗ ก.พ. ๒๔๖๕ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
- ๒๕ ก.พ. ๒๔๖๘ เหรียญพระบรมราชาภิเษก รัชกาลที่ ๗
- ๖ พ.ค. ๒๔๖๘ เหรียญจักรมาลา

๖ พ.ย. ๒๔๗๐	เบญจมาภรณ์ข้างเผือก
๒ ธ.ค. ๒๔๗๓	จตุรตาภรณ์มังกุญไทย
๒๘ มี.ค. ๒๔๗๔	เหรียญที่ระลึกงานฉลองพระมหานคร
๒๑ ก.ย. ๒๔๗๗	เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ
๒๐ ก.ย. ๒๔๘๐	ตริตาภรณ์มังกุญไทย
๑๔ ต.ค. ๒๔๘๒	ทวิติยาภรณ์มังกุญไทย
๑๙ ก.ย. ๒๔๘๓	ตริตาภรณ์ข้างเผือก
๒๑ มี.ย. ๒๔๘๔	เหรียญช่วยราชการเขตภายใน
๑๖ ม.ค. ๒๔๘๖	เหรียญชัยสมรภูมิ
๑๙ ก.ย. ๒๔๘๖	ประธมาภรณ์มังกุญไทย
๕ พ.ค. ๒๔๘๓	เหรียญบรมราชาภิเศก (ทอง) รัชกาลที่ ๙
๕ ธ.ค. ๒๔๘๘	ประธมาภรณ์ข้างเผือก
๕ ธ.ค. ๒๕๐๖	มหาวชิรมงกุฏ

พลโท พระวิชัยยุทธเดชาคนี สมรสกับ คุณหญิง กมลวรรณ บุณยคุปต์ มีบุตร
และธิดา ๔ คน

ถึงอนิจกรรมด้วยโรคเส้นเลือดในสมอง เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๙

อาลัยคุณพ่อ

ไม่ว่าใครที่เคยใกล้ชิดรู้จักคุณพ่ออย่างดี หรือเคยปฏิบัติราชการร่วมกับท่าน จะมีความรู้สึกหรือความเห็นพ้องกันว่า คุณพ่อ “ดีมาก” “ระเบียบวินัยจัด” “เป็นคนตรง” และ “ซื่อสัตย์” คุณสมบัติเหล่านั้นของท่านเป็นที่เลื่องลือจนกระทั่งรู้จักกันโดยทั่วไปสำหรับลูก ๆ นั้นยิ่งเสียกว่ารู้ เพราะท่านนำมาใช้กับทุกคนในครอบครัว แต่เป็นสิ่งที่พวกลูกมีความภูมิใจมากที่สุดที่เราได้รับการอบรมมาเช่นนั้นจนเรียกได้ว่าฝังอยู่ในเลือด ถึงแม้ว่าจะเป็นสมัยหรือเป็นยุคที่ความมีระเบียบวินัย ความเป็นคนตรง และความซื่อสัตย์ต่อแผ่นดิน และต่อตนเอง อาจทำให้ลูก ๆ ได้รับความเคียดแค้นอย่างรุนแรงได้ก็ตาม พวกเราภูมิใจเป็นที่สุด เมื่อมีคนเก่า ๆ กล่าวขวัญถึงคุณพ่อ ในขณะที่ท่านออกจากราชการไปแล้วว่า ท่านเป็นทหารแท้ ท่านไม่เคยยอมให้การเมืองมาทำให้ท่านต้องมียลทิน ท่านยึดมั่นต่อเกียรติและหน้าที่ของท่านอย่างแน่วแน่ตลอดมา ลูก ๆ ได้รับฟังจากหลายต่อหลายท่านที่เคยอยู่ในบังคับบัญชาของคุณพ่อและต่อมาได้เป็นใหญ่เป็นโตในราชการปรารถนาถึงความเข้มงวดกวดขันในหน้าที่การงานที่ทำให้ท่านเหล่านั้นไม่พอใจในขณะนั้น แต่ก็ยอมรับในภายหลังถึงผลแห่งความปราถนาดีของคุณพ่อ และความตั้งใจทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองให้สมบูรณ์ตามหน้าที่ของท่าน ลูก ๆ ยังจำได้ว่าคุณพ่อมีความโหมหนัสน้อยทีเดียวในคราวที่ยุบกองทัพบกทัพ เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงแล้วปล่อยให้ทหารของกองทัพที่ท่านเคยดำรงตำแหน่งแม่ทัพประจำกระจายไปตามยถากรรม ท่านบ่นสงสารทหารใต้บังคับบัญชาของท่านและเสียใจที่ท่านไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะการเมืองในครั้งนั้นได้บังคับให้ท่านพ้นหน้าที่เสียแล้ว ลูก ๆ รู้ดีว่าคุณพ่อไม่เคยแม้แต่จะคิดที่จะใช้อำนาจในหน้าที่หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือใช้ความสัมพันธ์ที่มีอยู่กับผู้ทรงอำนาจในสมัยใด ๆ เพื่อแสวงผลประโยชน์ให้แก่ตัวหรือแก่ลูก ๆ พวกเรายังจำคำคุณพ่อที่พูดไว้ครั้งหนึ่งนานมาแล้วได้ดีว่า “เมื่อเวลาผ่านไปและลูก ๆ ได้เติบโตต่อไปในการงาน พวกเจ้าจะรู้สึกดีใจและชอบใจที่พ่อเป็นคนซื่อสัตย์ ไม่เคยทุจริตคดโกง” เพราะเจ้าจะมองหน้าใครก็ได้เต็มตา จะพูดอะไรก็ได้เต็มปาก ไม่ต้องกลัวใครเขาชี้หน้าว่าเป็นลูกคนโกง

คุณพ่อจากเราไปแล้ว เราขาดความอบอุ่นที่เคยได้รับ ขาดความเห็นอกเห็นใจ
ที่ท่านมีต่อเราในปัญหาต่าง ๆ ของวิถีชีวิต ขาดที่พึ่งที่เราเคยได้ขอปรึกษาขอคำแนะนำอยู่
ตลอดมา แต่เราแน่ใจว่าท่านจากลูก ๆ ไปด้วยความพอใจที่ได้เห็นลูก ๆ เป็นคนอย่างที่ท่าน
ท่านปรารถนาแล้ว จากความพยายามอบรมสั่งสอนของท่าน ลูกมองหน้าใครก็ได้เต็มตา
ลูกจะพูดอะไรก็ได้เต็มปาก คงเป็นเพราะกุศลที่คุณพ่อได้สร้างสมมา จากความดีของท่าน
โดยตลอดนี้ จึงทำให้ท่านได้รับความสุขสบายในบั้นปลายแห่งชีวิต แม้ในวาระสุดท้าย
ก็ได้จากไปอย่างสงบที่สุด ลูกเชื่อมั่นว่าวิญญาณของคุณพ่อได้ไปสู่สุคติภพแล้วเป็นแน่.

ลูก

เรื่องของหม้อหุงข้าว

โดย

อาจารย์ จิตร บัวบุศย์

บุตร-ธิดา พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลโท พระวิชัยยุทธเดชาคนี ม.ว.ม., ป.ช.

(เคษา ขุนยุคลศักดิ์)

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๐

คำนำ

เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ขณะที่คณะกรรมการสร้างวัดสันติศรี โดยมี ร.อ. อาจารย์ทวี ทิวแก้ว เป็นหัวหน้าคณะ ได้ไปปรึกษากันที่จะดำเนินการสร้าง พระอุโบสถต่อ ณ วัดสันติศรี ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ข้าพเจ้า ได้คุยกับ คุณสมพร บุญยุปต์ และคณะ ถึงเรื่องการค้นคว้าหม้อหุงข้าวที่ค้นพบที่จังหวัด กาญจนบุรี ตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา คุณสมพร บุญยุปต์ และนายแพทย์ สมพันธ์ บุญยุปต์ สนใจใคร่จะได้เรื่องราวมาพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพของท่าน บิดาผู้บังเกิดเกล้า เมื่อแจ้งความประสงค์ให้ข้าพเจ้าทราบ ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีมาก เพราะเป็น เรื่องธรรมดาสามัญที่ไม่ค่อยมีท่านผู้ใดสนใจนัก ซึ่งในส่วนตัวของข้าพเจ้าแล้วได้ใช้เวลา ร่วม ๑๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา และยังพยายามวิจัยและค้นคว้าอยู่ตลอดมา ถึงแม้ว่าการวิจัยและค้นคว้าจะยังไม่สำเร็จสมบูรณ์ก็จริง แต่เท่าที่ได้ผ่านการวิจัยและการ ค้นคว้ามาแล้ว พอจะเป็นหลักฐานและเป็นประโยชน์แก่ท่านที่สนใจในภายหน้าได้บ้าง ไม่มากนักน้อย ข้าพเจ้าได้รวบรวมเป็นบทความอย่างย่อ ๆ เท่าที่เวลาของข้าพเจ้ามีพอ สนองความสนใจของเจ้าภาพได้ในขณะนี้

ข้าพเจ้าหวังว่าท่านที่ได้รับประโยชน์จากบทความนี้ คงจะร่วมกันระลึกถึงท่าน ที่ล่วงลับไปแล้ว และช่วยกันขอให้ดวงวิญญาณของท่านจงประสบสุข และมีความสงบ ในสัมปรายภพสมกับความดีงามที่ท่านได้บำเพ็ญมา

จิตร บัวบุศย์

๒๒ มกราคม ๒๕๑๐

เรื่องของหม้อหุงข้าว

วัฒนธรรมดึกดำบรรพ์

วัฒนธรรมดึกดำบรรพ์ของมนุษย์ แบ่งออกเป็น ๒ สายใหญ่คือ วัฒนธรรมล่าสัตว์เลี้ยงสัตว์พเนจร กับวัฒนธรรมเพาะปลูก ซึ่งถือว่าเป็นสายวัฒนธรรมที่กินฟ้าอากาศ และสิ่งแวดล้อมได้แบ่งแยกมนุษย์ให้มีความเป็นอยู่ และจิตใจแตกต่างกันออกไป เป็น ๒ สายใหญ่

หม้อหุงข้าว เกิดขึ้นในวัฒนธรรมเพาะปลูก และหม้อหุงต้มเนื้อสัตว์เกิดขึ้นในวัฒนธรรมล่าสัตว์ อันเป็นผลจากความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ที่จะกินอาหาร เพื่อการดำรงชีพอยู่ในโลก และแสดงถึงความเจริญก้าวหน้าในวัฒนธรรมสูงขึ้นจากการกินเนื้อสัตว์ ปลา หอย และพืชกิบๆ เช่นในยุคนินเก่าที่ล่วงมา

ต้นกำเนิดหม้อหุงข้าวในไทย

หม้อหุงข้าวเก่าที่สุดที่ขุดได้ในประเทศไทย โดยเฉพาะที่ในถ้ำจังหวัดกาญจนบุรี พบรวมกับเครื่องมือหินยุคหินกลาง (Mesolithic Age) ซึ่งกะอายุอย่างหยาบๆ ประมาณ ๑๕,๐๐๐ — ๑๘,๐๐๐ ปี และอย่างสูงสุดไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ ปี นับเป็นหม้อข้าวที่เก่าที่สุดที่ค้นพบในขณะนี้ ลักษณะเป็นหม้อทรงกลมก้นมน ฝีมือทำหยาบมาก ทำด้วยมือโดยตลอด และทำค่อนข้างหนากว่าหม้อสมัยหลัง

รูปทรงของหม้อข้าวนี้ แตกต่างจากหม้อต้มเนื้อสัตว์ที่ขุดได้ทางภาคพื้นยุโรป ซึ่งมีลักษณะปากกว้างก้นสอบ แตกต่างตามความต้องการของประโยชน์ใช้สอย มีอายุอยู่ในยุคหินกลางสูงสุดประมาณถึง ๒๐,๐๐๐ ปี

ในยุคนินใหม่ (Neolithic Age) ที่กาญจนบุรีและที่อื่น ๆ เกือบทั่วทุกภาคของประเทศไทยเราขุดพบหม้อหุงข้าวทรงกลมก้นมนมาก โดยเฉพาะที่กาญจนบุรีมีมากที่สุด รุ่นแรกทำฝีมือหยาบมักจะขึ้นรูปด้วยมือโดยตลอด ผนังหม้อความหนาไม่สม่ำเสมอ และค่อนข้างหนา สมัยหลังทำเรียบร้อย ผนังหม้อทำบางเสมอกันและมีการขัดเรียบ รุ่นหลังสุดมักขัดมัน โดยใช้ดินแดงผสมน้ำมันทาแล้วขัดให้ขึ้นเงา เวลาเผาทำได้เป็น ๒ สีคือสีแดงและสี

คำ สี่คำใช้เผาหม้อให้มีความร้อนสูงจนแดงแล้วหมกฟางหรือχυไผ่ ให้เกิดควันร่นหม้อให้เป็นสีคำ อีกแบบหนึ่งเขียนสีด้วยสีดินแดง ดินขาว และดินดำ (มีส่วนของแร่แมงกานีสออกไซด์) ให้เป็นลวดลายตรงไปตรงมา อย่างลายเรขาคณิตก็มี พวกนี้ขุดได้ในถ้ำใหญ่ทำเสาและที่เตาเผาถ่านถ่านลำนารายณ์ ใกล้เมืองศรีเทพ ปลายเขตจังหวัดลพบุรี ต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้น

ในยุคโลหะตั้งแต่ประมาณ ๕,๐๐๐ ปีลงมาถึง ๑,๕๐๐ ปี ซึ่งจัดอยู่ในยุคโลหะทั้ง ๓ ยุคคือยุคทองแดง ยุคโลหะผสม และยุคเหล็ก หม้อข้าวทรงกลมก้นมนจะพบมากจนทุกที่ ฝีมือทำเรียบร้อยชิ้นมาก และมักจะมีลายเสือ (Mat marking) และลายกดพิมพ์ (Impressed design) เป็นลวดลายต่างๆ แกะบนไม้ตีบนหม้อเวลาหม้อแห้งหมาดแล้ว ก่อนนำไปเผา

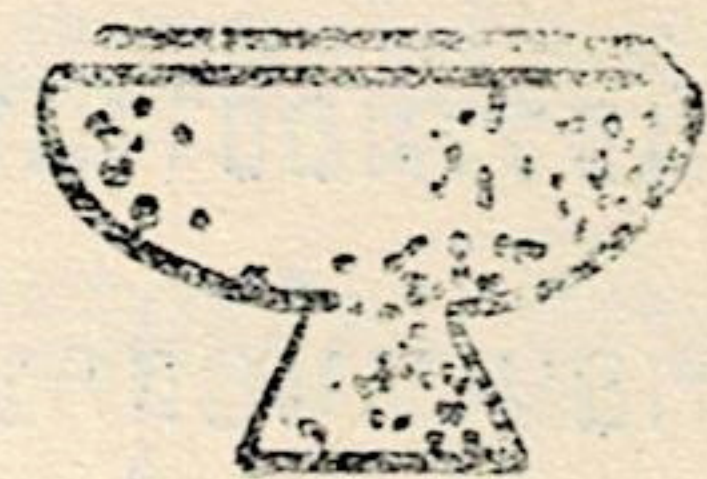
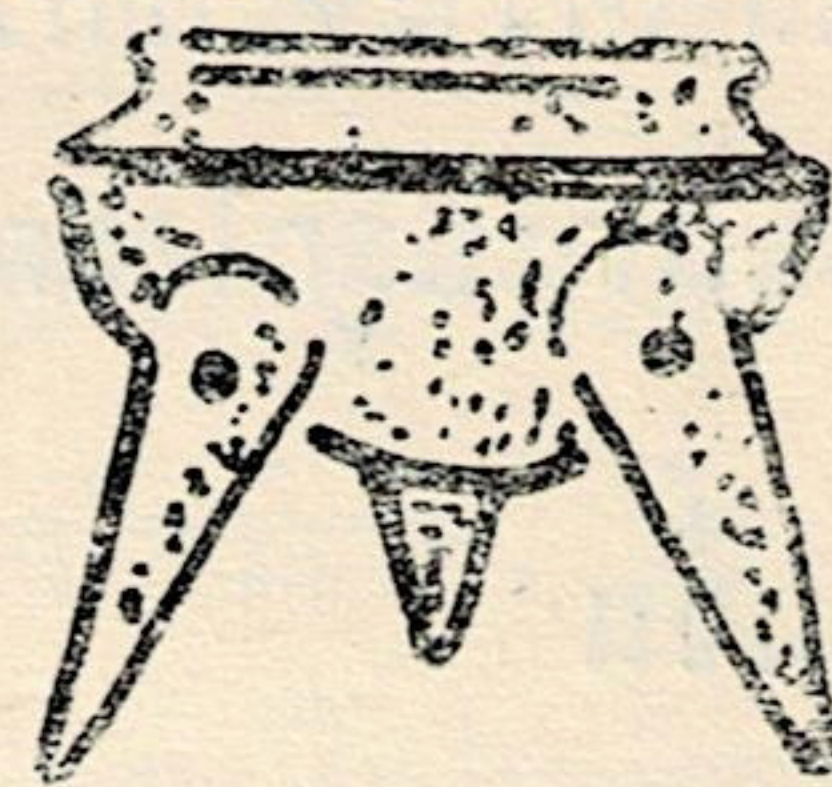
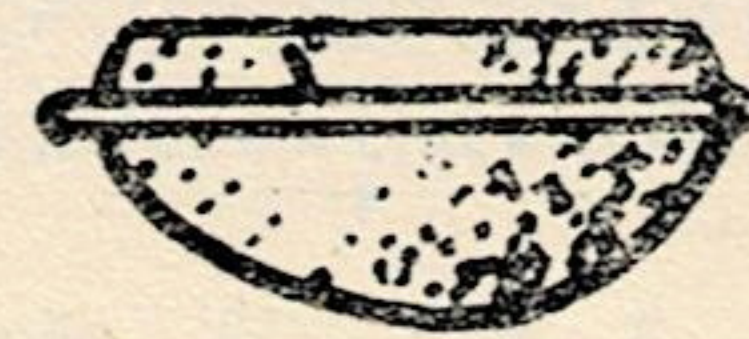
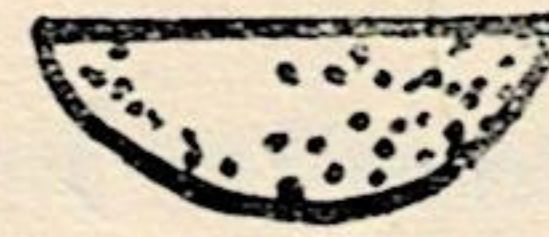
หม้อข้าวที่น่าสนใจอายุอยู่ในราว ๓,๐๐๐ ปีเศษ พบมากที่เพชรบุรี มีลวดลายเช่นเดียวกับที่ขุดได้ในประเทศจีน ตรงกับราชวงศ์จิ๋วของจีน หม้อแบบนี้พบมากที่สุดในประเทศไทย และเป็นหม้อที่มีวิวัฒนาการมาเป็นหม้อทะนุเช่นทุกวันนี้ จะพบมากแถวตลาดนัดท้องสนามหลวงในวันอาทิตย์ และยังทำกันอยู่ในภาคใต้เช่นที่สตงหม้อ จังหวัดสงขลา และที่จังหวัดนราธิวาส ก็ยังทำขายกันอยู่ ส่วนที่จังหวัดอุบลราชธานี และเชียงใหม่ ทำปากค่อนข้างกว้าง สำหรับใช้นั่งข้าว

เทคนิคการทำหม้อในยุคก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย มีลำดับดังนี้ หม้อเก่าที่สุดในยุคหินกลางใช้ขึ้นรูปด้วยมือโดยตลอด และเป็นหม้อขนาดเล็ก เพราะข้าวที่หามาได้เป็นข้าวป่าข้าวดอยไม่ได้เพาะปลูกขึ้นเองในระยะหลัง เมื่อรู้จักเพาะปลูกข้าวแล้วหม้อจึงมีขนาดใหญ่ขึ้น ในยุคหินใหม่ เมื่อเพาะปลูกข้าวแพร่หลายแล้ว การทำหม้อก็ดัดแปลงจากการใช้มือมาเป็นขึ้นรูปด้วยเครื่องสาน (Basket Pottery) คือใช้ไม้ไผ่หวาย เถาวัลย์สานเป็นรูปทรงกลมเสียก่อนแล้วจึงเอาดินกตภายในตามรูปทรงนั้น เมื่อดินแห้งหมาดดินหตตัวจึงเอาออกผึ่งให้แห้ง แล้วตกแต่งปากและภายใน หม้อแบบนี้จะเห็นลายเสือหรือลายสาน (Mat Markings) ที่ผิวด้านนอก ดูสวยงามและใช้ทนทานด้วย เพราะกตดินประสานกันดี เวลาเผาแล้วจะสุกแกร่งทนทาน

វិធីសម្ភារៈតាមដានរបស់ អង្គការ ថាម កៈ ខៈ

જેઘણીપર:।અતીઝલ

หม้อที่ขุดเป็นแบบที่ใช้เทคนิคมาก เนื่องจากต้องขึ้นรูปด้วยวิธีขัดเสียดก่อนแล้ว จึงแต่งภายในภายนอกให้เรียบ เมื่อดินหมาดแล้วทาสีดินแดงผสมน้ำมัน ตากแดดพอควร แล้วจึงเอาหินขัดให้ขึ้นมัน การแต่งปากก็ทำประณีตกว่าแบบแรกๆ

การเผาในยุคก่อนประวัติศาสตร์ วิธีแรกเริ่มใช้เผากองกับพื้นดิน เอาฟางและ หญ้าแห้งสุมเผาจนสุก (Bonfire) การเผาวีธีนี้ยังใช้เผาอยู่ที่จังหวัดสิงห์บุรี ต่อมาจึง ขุดโพรงหรือจอมปลวก เปิดช่องให้ควันออก เช่นเตาเผาที่ด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น การเผาแบบนี้เป็นแบบระยะหลัง ทำให้หม้อแข็งแกร่งทนทานขึ้นมาก

หม้อข้าวในยุคก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ขณะนี้สามารถสืบสาวย้อนหลัง ไปได้ ในยุคหินกลางเท่ากับในยุโรปเช่นเดียวกัน และทำต่อเนื่องวิวัฒนาการมาเป็นสาย เดียว (Orthogenic evolution) จนกระทั่งถึงยุคเหล็ก คิดอายุอย่างหยาบๆ ประมาณ ตั้งแต่ ๑๕,๐๐๐-๑๘,๐๐๐ ปี ลงมาถึง ๑,๕๐๐ ปีโดยไม่ขาดระยะ และทำกันในหมู่มนุษย์ใน วัฒนธรรมเพาะปลูก ซึ่งสงเคราะห์เรียกว่าพวกออสโตรเนเซียน (Austronesian) ซึ่งเป็นพวกที่อยู่ในวัฒนธรรมเพาะปลูกโดยตรง

ต้นกำเนิดหม้อหุงข้าวในจีน

ในยุคหินใหม่ (Neolithic Age) ประมาณ ๖,๐๐๐ ปีล่วงมานี้ ในประเทศจีน ปรากฏวัฒนธรรมอย่างแน่ชัด ๒ สาย คือ วัฒนธรรมของพวกมองโกล (Purely Mongolian) อยู่ตอนเหนือสุดของประเทศจีน และวัฒนธรรมของพวกออสโตรเนเซียน (Austronesian) ในตอนใต้

วัฒนธรรมตอนเหนือในระยะนั้น ได้เปลี่ยนจากพวกล่าสัตว์ เลี้ยงสัตว์พเนจร (Nomads) มาเป็นพวกผสมพันธุ์สัตว์ (Cattle breeders) และพวกเพาะปลูก (Agriculturists) ขึ้นบ้างแล้ว ไม่เที่ยวเร่ร่อนพเนจรอย่างพวกยุคก่อนขึ้นไป พร้อมกับมีวัฒนธรรมสูงขึ้น แต่เนื่องจากพืชพันธุ์ธัญญาหารในตอนเหนือของจีนไม่อุดมสมบูรณ์ อย่างตอนใต้ จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมแตกต่างกับพวกทางใต้อย่างเห็นได้ชัด

วัฒนธรรมตอนใต้ของพวกออสโตรเนเซียน (Austronesian) เป็นวัฒนธรรม เพาะปลูกโดยตรง เนื่องจากมีพื้นที่ประเทศอุดมสมบูรณ์ ริมฝั่งแม่น้ำสายสำคัญๆ มีที่ดินดี

การปลูกพืชกระทำได้ง่ายแก่การดำรงอยู่ของผู้คน และส่วนใหญ่สามารถปลูกข้าว (Rice) ซึ่งมีต้นกำเนิดในตอนกลางของแหลมทองไต้องกาม

การปลูกข้าวนี้กระทำได้ทั่วไป นับตั้งแต่ตอนใต้ของยูนนานลงมาตามลุ่มน้ำโขง ลุ่มน้ำอิรวดี ลุ่มน้ำสาละวิน ลุ่มน้ำแดง ลุ่มน้ำชี แถบมณฑลกวางตุ้งปัจจุบัน ในตอนนั้น การเลี้ยงปศุสัตว์ มีหมู วัว ควาย และสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ มากกว่าตอนเหนือ ประกอบกับแร่ธาตุก็มีมากด้วย

อย่างไรก็ดี ระหว่างระยะประมาณ ๖,๐๐๐ — ๔,๕๐๐ ปีนี้ การอพยพโยกย้าย ผสมพันธุ์ข้ามสายระหว่างหมู่มนุษย์ทั้งสองฝ่ายมีอยู่ตลอดมา ทำให้เกิดชาติย่อย มีวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอีกหลายสาย

ในยุคหินใหม่ตอนปลายต่อกับยุคโลหะประมาณ ๔,๕๐๐ ปี การแบ่งสายวัฒนธรรมทางเชื้อชาติและโบราณคดี ปรากฏขึ้นเป็นวัฒนธรรมขึ้นในประเทศจีน ๘ สาย ดังนี้

๑. วัฒนธรรมตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณมณฑลโฮเปชันตุง แมนจูเรียใต้ เป็นพวกตุงกุกุส (Tunguses) ซึ่งเป็นชาติผสมจากไซบีเรีย วัฒนธรรมพวกนี้เป็นพวกล่าสัตว์มาแต่เดิม แต่ได้เปลี่ยนมาเป็นพวกเพาะปลูกในยุคหินใหม่ตอนปลายนี้

๒. วัฒนธรรมตอนเหนือในเขตชานสี และเจโฮล ในมองโกเลียใน เดิมเป็นพวกล่าสัตว์เช่นเดียวกัน แต่มาเปลี่ยนเป็นพวกเลี้ยงสัตว์ (Pastoral nomads) ประชาชนในสายวัฒนธรรมนี้เป็นพวกมองโกล (Mongols) โดยตรง

๓. วัฒนธรรมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพวกล่าสัตว์มาแต่เดิมเช่นเดียวกับ ๒ พวกแรก มาเปลี่ยนเป็นพวกเพาะปลูกโดยการปลูกข้าวสาลี ข้าวฟ่าง สัตว์เลี้ยงไม่ใช่ วัวควาย แต่เป็นม้า วัฒนธรรมนี้อยู่ในเซินสีและกันซู่ ตอนที่ยาบทั่วไป พวกนี้เป็นเชื้อสายของพวกเติร์ก (Turkish people) ที่อพยพจากเตอร์กเข้ามาในจีน

๔. วัฒนธรรมตะวันตกในเขตเสฉวน ตามแถบภูเขาในมณฑลกันซู่และเซินสีในที่สูงทั่วไปแยกจากพวกเชื้อสายเติร์ก เป็นพวกทิเบต (Tibetan people) เลี้ยงแกะเร่ร่อนตามฝูงแกะไปตามภูเขาและที่ราบสูง

วัฒนธรรมไทแบ่งเป็น ๔ สาย จัดอยู่ในพวกออสโตรเนเซียน (Austronesian) ทั้งหมด คือ

๕. วัฒนธรรมเหลียว (Liao Culture) วัฒนธรรมนี้ไม่สู้มีการเปลี่ยนแปลงคลี่คลายนัก ตั้งแต่เริ่มแยกออกมาเป็นวัฒนธรรมในยุคหินใหม่ จนกระทั่งในระยะเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ เป็นพวกที่ชอบอาศัยอยู่ตามภูเขา อยู่ในลักษณะของพวกล่าสัตว์ตลอดมา

๖. วัฒนธรรมเย้า (Yao Culture) อาศัยอยู่ตามที่สูงและตามภูเขาเช่นเดียวกัน แต่ยอมสมาคมสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่นบ้าง เป็นพวกล่าสัตว์และทำไร่เลื่อนลอย ระยะหลัง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไป เนื่องจากคลุกเคล้าปะปนกับวัฒนธรรมไท

๗. วัฒนธรรมไท (Tai Culture) เป็นวัฒนธรรมใหญ่ที่สุดในวัฒนธรรมไท เป็นพวกเพาะปลูกมาแต่ดึกดำบรรพ์ อยู่ในที่ราบลุ่มของแม่น้ำสายสำคัญ ๆ ของจีนใต้ และอยู่เป็นหลักแหล่ง มีที่อยู่อาศัยแข็งแรง มีสัตว์สำหรับเป็นอาหารและใช้งาน เช่น หมู วัว ควาย เป็ด ไก่ ปลูกข้าว (Rice) เป็นพื้น มีการเลี้ยงไหม ทอผ้าด้วยฝ้ายด้วยไหม ทำไร่ ปลูกถั่ว งา อ้อย เผือก มันและยาสูบ นับเป็นสายวัฒนธรรมสูงสุดในพวกไท และสูงสุดในวัฒนธรรม ๔ สายด้วย เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ที่ทำการ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป

วัฒนธรรมไทนี้ถือเป็นวัฒนธรรมดึกดำบรรพ์ ที่สืบสายมาจากยุคหินเก่า และยุคหินกลางของแหลมทอง โดยเฉพาะจากจังหวัดกาญจนบุรีและลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

๘. วัฒนธรรมยฺวี่ (Yueh Culture) เป็นวัฒนธรรมผสมระหว่างเย้าและไท วัฒนธรรมนี้เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมผสม จึงทำให้มีการเพาะปลูกข้าว (Rice) ในที่ลุ่มราบทั่วไปคล้าย ๆ ไท เป็นวัฒนธรรมที่อยู่ในตอนตะวันออกด้านทะเลจีน เหนือประเทศญวนปัจจุบันขึ้นไป

สรุปแล้ววัฒนธรรมทั้ง ๔ ที่กล่าวนี้ เป็นวัฒนธรรมของพวกออสโตรเนเซียน ที่ติดต่อเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในแหลมทองโดยตรง มีการเคลื่อนย้ายขึ้นลงสัมพันธ์กันมานาน วัฒนธรรมส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมเพาะปลูก มีการปลูกข้าวเป็นพื้น จึงมีการทำหม้อหุงข้าวขึ้นใช้ทั่วไป

จากการขุดค้นทางโบราณคดีในประเทศจีน หม้อข้าวเก่าที่สุด ปรากฏพบในยุคหินใหม่ตอนปลายต่อกับยุคโลหะ มีอายุประมาณ ๔,๐๐๐ ปีเศษ อย่างสูงประมาณ ๔,๕๐๐ ปี ต่อเนื่องกับระยะเวลาของสายวัฒนธรรม ๘ สาย ที่กล่าวมาแล้ว ส่วนมากเป็นหม้อที่ทำขึ้นเป็นเครื่องพิธีกรรมแก่ผู้ตาย บรรจุไว้ในหลุมฝังศพ เพื่อให้ผู้ล่วงลับไปแล้วไปใช้ในภพหน้า ตามลัทธิการเชื่อถือของยุคหินใหม่พบในหลุมฝังศพแถบมณฑลโฮหนาน (Honan) และกั้นซู่ (Kansu) แสดงว่าเป็นพวกที่อยู่ในวัฒนธรรมเพาะปลูก เครื่องมือหินที่ใช้เป็นแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า (Rectangular Tyge) เช่นเดียวกับที่ขุดพบในประเทศไทย ตั้งแต่เหนือสุดจนถึงใต้สุดของอาณาจักรไทยปัจจุบัน

ในสมัยที่ขุดพบหม้อในจีนใหม่ ๆ เข้าใจกันว่าจะเป็นวัฒนธรรมที่ต่อเนื่องกับวัฒนธรรมเตอร์กีสถานที่อานัว (Anau) แต่ปัจจุบันนี้โดยที่หม้อข้าวที่พบนี้เขียนด้วยสี ๓ สี จึงเป็นเรื่องของหม้อข้าวในวัฒนธรรมเพาะปลูก จากจังหวัดกาญจนบุรี ลำปาง ลำพูน และที่สทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยเฉพาะที่จังหวัดสงขลามีลวดลายอย่างเดียวกัน ใช้สี ๓ สี เขียนอย่างเดียวกันไม่มีผิด ส่วนที่จังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดลพบุรีเป็นแบบก่อนขึ้นไป คือเขียนเป็นลายเรขาคณิต ๓ สี ทั้ง ๓ แห่ง ใช้เป็นของที่ใส่ไปกับผู้ตายในหลุมฝังศพ ในลัทธิเชื่อถือวิญญาณของพวกวัฒนธรรมเพาะปลูกโดยตรง จึงเป็นการเคลื่อนย้ายของวัฒนธรรมเพาะปลูกที่ขึ้นไปจากแหลมทองไปอยู่ในจีน วัฒนธรรมทางเตอร์กีสถานเป็นวัฒนธรรมล่าสัตว์ เลี้ยงสัตว์ ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องหม้อข้าวที่พบในจีนนี้ เพราะอยู่ต่างวัฒนธรรมกัน

วัฒนธรรมที่พบหม้อข้าวในกั้นซู่ ซึ่งเรียกในหมู่นักศึกษาโบราณคดีว่า วัฒนธรรมยางเซา (Yang shao Culture) นั้น ในปัจจุบันลงความเห็นกันว่า เป็นวัฒนธรรมของ ๓ สายรวมกัน คือ วัฒนธรรมธิเบต วัฒนธรรมเติร์ก และวัฒนธรรมไท ซึ่งหนักแน่นกว่า ๒ สายแรก ที่วัฒนธรรมไทเป็นวัฒนธรรมเพาะปลูกข้าวโดยตรง จึงมีหม้อหุงข้าวใช้และทำพิธีกรรมนำหม้อข้าวฝังไปกับผู้ตาย เพื่อให้ได้ไปหุงข้าวกินในภพหน้า พร้อมกับเครื่องมือหินและเครื่องใช้อื่น ๆ

หม้อข้าวในระยะเดียวกับวัฒนธรรมยางเซา ขุดได้ในเขตที่ราบตะวันออกของจีน ซึ่งพวกนักศึกษาทางโบราณคดี เรียกว่าวัฒนธรรมlungshan (Lung shan Culture)

วัฒนธรรมนี้แสดงชัดว่าได้อพยพไปจากแหลมทอง โดยเฉพาะจากกาญจนบุรี เพราะปรากฏว่าพบหม้อไห ถ้วยชามที่มีลวดลายขีดและจุดด้วยเครื่องปั้นหม้อ และหม้อขัดสีดำ หม้อแบบนี้พบเป็นจำนวนมากที่กาญจนบุรี ซึ่งเป็นเขตที่พบหม้อหุงข้าว ถ้วยชาม เครื่องประกอบอาหารข้าวแบบนี้มากที่สุด เพราะเป็นแหล่งวัฒนธรรมเพาะปลูกข้าวมากกว่าตอนใต้ของจีน

วัฒนธรรมตะวันออกของจีนที่เรียกว่า วัฒนธรรมลุ่มชานนี้ ทางในแถบมณฑลชานตุง และซิ่นฟู่ถือว่าเป็นวัฒนธรรมไท และเย้า ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเพาะปลูกข้าวโดยตรง วัฒนธรรมของหม้อข้าวและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ทำด้วยดินเป็นแบบขั้มนั้นและเผาโดยสุญด้วยฟางหรือหญ้าแห้งให้ดำ (Black polished) ลักษณะหม้อเหล่านี้ทำในแหลมทองมากที่สุด และเป็นวิธีที่ทำต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้ เช่นหม้อของเชียงใหม่ที่เป็นสีดำเป็นต้น

สรุปแล้วหม้อข้าวในประเทศจีนที่ขุดพบในขณะนี้มียุคเพียง ๔,๐๐๐ ปีเศษ อย่างสูงไม่เกิน ๔,๕๐๐ ปี เป็นสายวัฒนธรรมที่เคลื่อนย้ายไปจากสายวัฒนธรรมเพาะปลูกในแหลมทอง หรืออาณาจักรไทยเร้าปัจจุบันนี้

ต้นกำเนิดหม้อหุงข้าวในเกาหลี

ในยุคหินใหม่ตอนปลายต่อยุคโลหะ ในประเทศเกาหลี ปรากฏว่าขุดพบหม้อหุงข้าวทรงกลมก้นมนมียุคประมาณ ๒,๒๐๐ ปี ได้เป็นวัฒนธรรมที่จีนสืบสายไปจากวัฒนธรรมลุ่มชาน (Lung shan Culture) และวัฒนธรรมยางเซา (Yaug shan Culture) ในจีนระยะนี้เป็นสมัยประวัติศาสตร์จีนแท้สมัยแรก คือสมัยจินฮั่น (Chinese Han) ซึ่งนำเอาวัฒนธรรมกินข้าวเข้าไปในเกาหลี เมื่อพวกจินฮั่นอพยพไปยึดครองเกาหลีระยะนี้การกินข้าวของจินฮั่น และพวกเกาหลี ที่ได้รับวัฒนธรรมนี้กินข้าวผสมถั่ว เช่นถั่วเหลืองและถั่วดำ เป็นต้น เนื่องจากข้าว (Rice) หายาก ต้องนำไปจากทางใต้ การเพาะปลูกข้าวยังไม่แพร่หลาย (ถึงแม้ในปัจจุบันประชาชนชาวเกาหลี ก็ยังนิยมกินข้าวผสมถั่วอยู่)

เดิมวัฒนธรรมของเกาหลีอยู่ในวัฒนธรรมของพวกล่าสัตว์ เลี้ยงสัตว์พเนจร เช่นเดียวกับพวกมงโกลและไซบีเรีย ซึ่งปรากฏว่าขุดได้หม้อต้มเนื้อสัตว์ ซึ่งมีลักษณะปาก

๕

กว้างกันสอบคล้ายรูปกรวย ชูตไต่จากในเขตไซบีเรีย มีอายุอยู่ในราว ๓,๕๐๐—๓,๗๐๐ ปี ไต่เคลื่อนย้ายเข้าสู่แมนจูเรียใน (INNER MANCHURIA) ลงไปเกาหลีประมาณ ๒,๒๐๐—๒,๕๐๐ ปีที่แล้วมา ใกล้เคียง ๆ กับระยะเวลาของหม้อข้าวทรงกลมที่ขุดพบ แสดงว่าวัฒนธรรมของเกาหลีเปลี่ยนจากวัฒนธรรมล่าสัตว์ เลี้ยงสัตว์ มาเป็นวัฒนธรรมเพาะปลูก เมื่อราวประมาณ ๒,๒๐๐ ปี อย่างสูงไม่เกิน ๒,๕๐๐ ปี ที่พวกจีนฮั่นได้อพยพไปยึดครองเกาหลี จะเห็นหม้อหุงข้าวของเกาหลี จึงมีต้นกำเนิดในระยะนี้

ต้นกำเนิดหม้อหุงข้าวในญี่ปุ่น

หม้อหุงข้าวทรงกลมของญี่ปุ่นที่ขุดค้นได้มีอายุประมาณ ๒,๐๐๐ ปี อย่างสูงไม่เกิน ๒,๒๐๐ ปี ในเกาะกิวชูตอนใต้ของญี่ปุ่น วัฒนธรรมดั้งเดิมของญี่ปุ่นเป็นพวกล่าสัตว์และประมง

หม้อแบบปากกว้างกันสอบในวัฒนธรรมล่าสัตว์ ได้ผ่านมาจากไซบีเรียในตอนเหนือของเกาะซัคคาลิน และเลื่อนลงมาทางใต้ นักศึกษาโบราณคดีของญี่ปุ่นเรียกหม้อแบบนี้ว่า โจอมอน (Jomon) เนื่องจากมีลักษณะเป็นรอยเชือกที่ลวดลายของหม้อแบบนี้

หม้อแบบก้นมนมีชื่อเรียกกันว่า ยาโยอิ (Yayoi) เป็นวัฒนธรรมที่ผ่านมาจากเกาหลีโดยตรงใช้ไถทั้งเป็นเครื่องเบตพลีในหลุมฝังศพ และใช้ประโยชน์ประจำบ้านด้วยหม้อก้นมนนี้ บางชิ้นทำด้วยช่างปั้นหม้อเกาหลีที่อพยพข้ามไปยังเกาะญี่ปุ่น รวมทั้งได้นำวัฒนธรรมเพาะปลูกข้าวไปให้ญี่ปุ่นด้วย ซึ่งเดิมอาหารหลักของญี่ปุ่นเป็นปลาดิบและหอยดิบ จะมีเนื้อสัตว์ ที่ต่อเนื่องมาจากวัฒนธรรมไซบีเรีย บางทีส่วนน้อย เช่น กวาง และหมูป่าก็เป็นต้น

สรุปแล้วหม้อหุงข้าวในญี่ปุ่นได้ผ่านขึ้นไปจากจีนใต้ ซึ่งพวกออสโตรเนเซียนนำขึ้นไปยังจีนเหนือโดยมีต้นกำเนิดเริ่มแรกในแหลมทองคำก่อน จีนฮั่นเป็นผู้นำผ่านเข้าเกาหลีจากเกาหลีจึงตกทอดไปยัง เกาะกิวชูตอนใต้ของญี่ปุ่น จากนั้นจึงผ่านขึ้นไปตอนกลางของเกาะญี่ปุ่น คือเกาะฮอนชูไปยังนักวัฒนธรรมของไซบีเรียที่มาจากตอนเหนือของญี่ปุ่นแถบนาโกย่า (Nagoya)

ต้นกำเนิดหม้อหุงข้าวในมาเลเซีย เท่าที่ขุดได้ในยุคหินใหม่ตอนปลายนั้น มีลักษณะที่ดัดแปลงพัฒนาไปจากตอนกลางของแหลมทองโดยตรง ตลอดจนเครื่องมือหินที่ขุดพบในที่เดียวกันด้วย

ในตอนใต้ของแหลมทองในเขตของไทย โดยเฉพาะที่จังหวัดสงขลา อำเภอสติงพระ ได้ขุดพบหม้อแบบต้นกำเนิดที่จะไปเป็นแบบหม้อวัฒนธรรมยางเซา (Yang shao Culture) มีลวดลายเขียน ๓ สีเช่นเดียวกับที่เกาะสีเกะห่า ก็ขุดได้หม้อและถ้วยชามหลายใบที่แสดงว่า สายวัฒนธรรมจากกาญจนบุรีได้ผ่านลงไปทางใต้ผ่านจังหวัดสงขลาต่อไปยังมาเลเซีย

ภาชนะยุคหินใหม่ของมาเลเซีย มีอีกหลายแบบ เช่น ชามและหม้อข้าวครึ่งวงกลม ล้วนแต่แสดงชัดว่าเป็นสายวัฒนธรรมที่สืบสายวิวัฒนาการ (Orthogenic evolution) ไปจากกาญจนบุรีทั้งสิ้น ในด้านเทคนิคที่ทำขั้มน้ำดำ (Black polished) ก็เป็นแบบเดียวไม่ผิดเพี้ยนเช่นเดียวกับที่วัฒนธรรมลู่ชาน (Lung shan Culture) ทางตะวันออกของฝั่งทะเลจีนใต้วิวัฒนาการไป

สรุปแล้วหม้อหุงข้าวของมาเลเซียในยุคหินใหม่ ตอนปลายประมาณ ๔,๐๐๐-๔,๕๐๐ ปี เป็นสายวัฒนธรรมไปจากตอนกลางของแหลมทอง โดยเฉพาะที่กาญจนบุรีผ่านจากสงขลาไปอีกทอดหนึ่ง ขณะนี้หม้อแบบพื้นเมืองมีลักษณะคล้ายคลึงกับของไทย ที่สทิงหม้อในจังหวัดสงขลา ก็คงยังทำอยู่ และที่จังหวัดนราธิวาสก็ใช้แบบเดียวกัน

ต้นกำเนิดหม้อหุงข้าวในอินโดเนเซีย

ในอินโดเนเซียปรากฏว่าตอนตะวันตกของเกาะบาหลีขุดได้หม้อก้นมน และชามครึ่งวงกลมของยุคหินใหม่ได้เมื่อปี ๒๕๐๔ ที่ตำบล Tjekik เป็นแบบที่อยู่ในวัฒนธรรมของพวกเพาะปลูกข้าวโดยตรง เป็นแบบอย่างที่ผ่านมา จากมาเลเซียอีกทีหนึ่ง แสดงว่าการเคลื่อนย้ายของพวกมนุษย์ในวัฒนธรรมเพาะปลูก ได้เคลื่อนย้ายลงไปทางใต้ตามหมู่เกาะต่าง ๆ ได้นำวิธีการปลูกข้าวจากพื้นแผ่นดินใหญ่คือแหลมทองของไทยเราไปตลอดจนวัวควายก็ได้ถูกนำเคลื่อนย้ายไปด้วยในฤดูที่คลื่นลมในทะเลสงบ ขยายแพร่พันธุ์ตกทอดต่อกันมา ซึ่งในปัจจุบันนี้ถือเป็นวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมกันทั้งหมด

หม้อหุงข้าวทรงกลมก้นมนนี้ ปัจจุบันคนพื้นเมืองคงใช้กันอยู่ทั่วไป เช่นเดียวกับ
คนพื้นเมืองในวัฒนธรรมเพาะปลูกข้าวของมาเลเซีย

ต้นกำเนิดหม้อหุงข้าวในฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์ปัจจุบันนี้มีการเคลื่อนไหวในเรื่องวัฒนธรรมเครื่องปั้นดินเผา
มาก ปรากฏว่าพิพิธภัณฑ์นิลาได้ขุดหม้อข้าวรักษาไว้เป็นจำนวนนับเป็นพัน ๆ ใบรวมทั้ง
ถ้วยชามและเศษชิ้นแตก นอกจากนี้ในพิพิธภัณฑ์ส่วนบุคคลก็ยังสนใจเป็นพิเศษ มีราคา
ซื้อขายกันในท้องตลาดสูงกว่าของประเทศไทยเรา นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้า
ด้านวัฒนธรรมในการสังคัมการเป็นอยู่ของมนุษย์มากกว่าหลายประเทศในเอเชียตะวันออก
เฉียงใต้

โดยเฉพาะสายวัฒนธรรมเรื่องหม้อหุงข้าว ได้มีสายวิวัฒนาการโดยไม่ขาดระยะ
(Orthogenic evolution) ปัจจุบันชาวพื้นเมืองยังคงใช้หม้อหุงข้าว ๒ แบบ คือ หม้อทรง
กลมก้นมนกับหม้อครึ่งวงกลมมีจำหน่ายตามตลาดในนิลาทั่วทุกตลาด ส่วนมากเตาหุงข้าว
เป็นแบบเก่าอย่างที่เราเคยใช้มาเมื่อ ๓๐-๔๐ ปีที่แล้ว คนพื้นเมืองก็ยังคงใช้อยู่แสดงว่า
อิทธิพลของเตาอังโล่จีนไม่แพร่หลายอย่างของไทย คนพื้นเมืองในฟิลิปปินส์คงใช้ของที่คน
พื้นเมืองทำอย่างน่าสรรเสริญยิ่ง การหุงข้าวทั่ว ๆ ไปคงหุง ๒ วิธีคือ หุงอย่างเช็ดน้ำและหุง
อย่างไม่เช็ดน้ำ หุงเช็ดน้ำใช้หม้อทรงกลมหุง อย่างไม่เช็ดน้ำใช้หม้อครึ่งวงกลม นับว่าได้
ประโยชน์ต่อคุณค่าของอาหารข้าวมากที่สุด

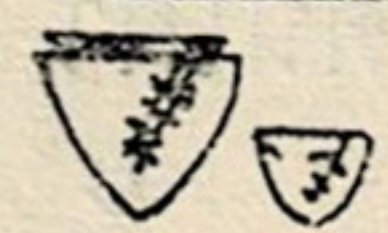
สายวัฒนธรรมเพาะปลูกหรืออาจจะเรียกว่าสายวัฒนธรรมเครื่องปั้นดินเผา Pot-
tery Culture) ของฟิลิปปินส์ผ่านมาจากอินโดเนเซีย จากเกาะเบอร์นีโอขึ้นไปยังเกาะ
คากายัน ซูลู (Cagayan Sulu) ขึ้นไปเกาะพาลาวัน (Palawan) เกาะมัสบาเต้ (Masbata)
เกาะลูซอน (Luzon) และเกาะอื่น ๆ อีก

สำหรับที่เกาะพาลาวันนั้น มีสิ่งที่น่าสนใจคือลายที่หม้อหุงข้าว และถ้วยชามเป็น
ลายขีดและจุดแบบเดียวกับที่กาญจนบุรีซึ่งทางนักศึกษาโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ของ
จีนเรียกว่าวัฒนธรรมหลงซาน (Lung Shan Culture) ถ้วยหลักฐานนี้แสดงชัดว่าหม้อ
หุงข้าวที่พบในเกาะพาลาวันได้สืบสายตกทอดไปจากต้นกำเนิด ที่กาญจนบุรีในประเทศไทย

ทางเดินของหม้อหงฮัว และ หม้อต้มเนื้อสัตว์

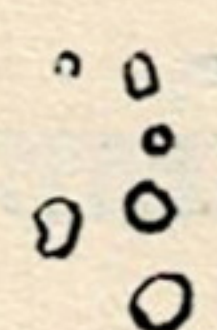
ไซบีเรีย

แมนจูเรีย

แมนจูเรีย

ซีกาเลีย

เกาหล

ฮกเก้ง
มาเก๊า

กวางตุ้ง

โหลว

(LUNG SHAN)

ยั้งชัว
(YANG SHAO)

ไต้หวัน

ฮ่องกง

ฟูเจี้ยน

ฝูเจี้ยน

กวางตุ้ง

กวางตุ้ง

ไหหลำ

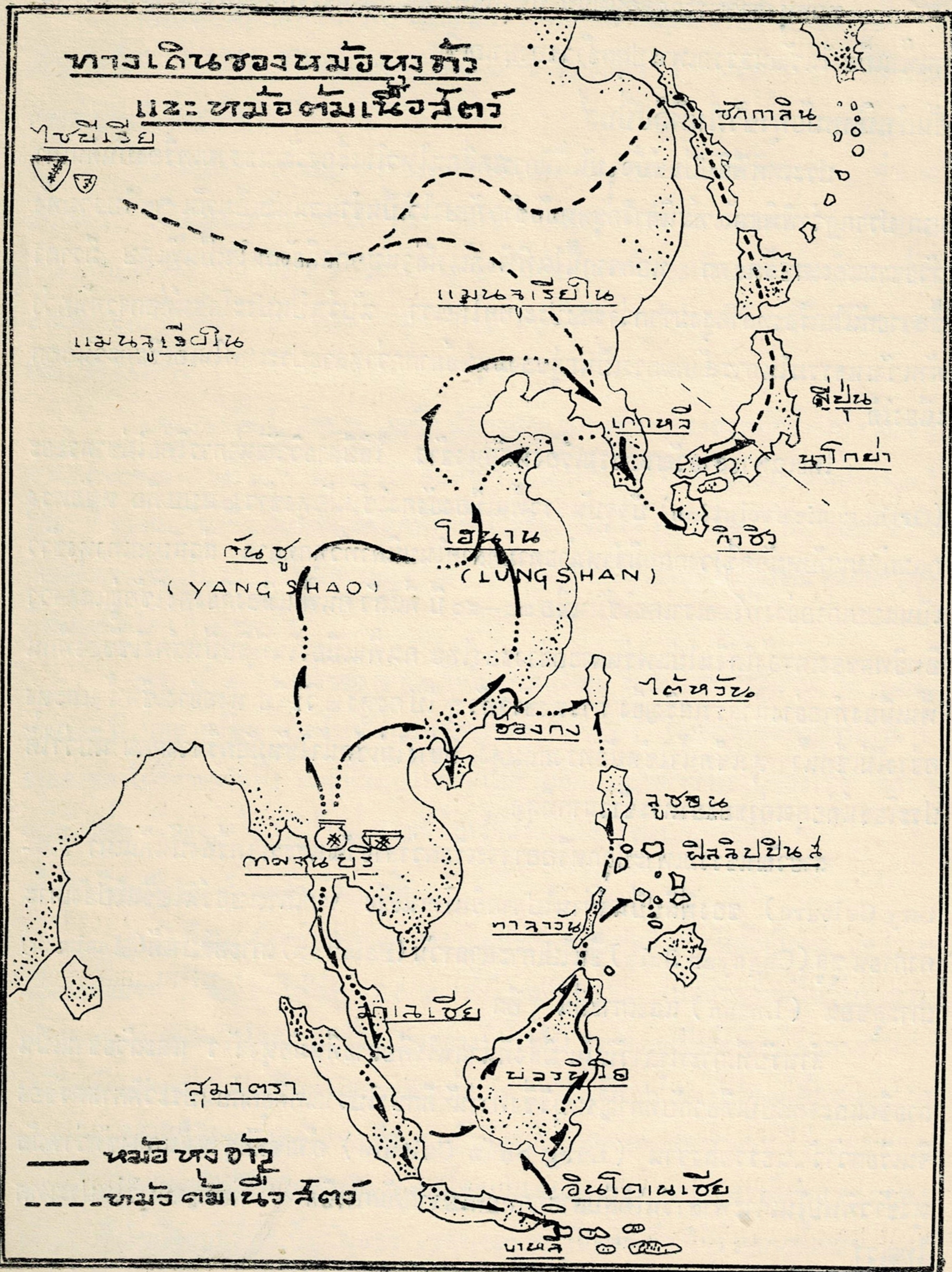
สุมาตรา

บอร์เนียว

อินโดนีเซีย

ปาปัว

— หม้อหงฮัว
 --- หม้อต้มเนื้อสัตว์

การกะอายุเท่าที่นักโบราณคดีฟิลิปปินส์กะไว้^๕นั้น ประมาณอายุราว ๒,๒๐๐ ปี ใน
ปลายยุคหินใหม่ต่อยุคโลหะ (Chalcolithic Age)

หม้อหุงข้าวทรงกลมก้นมนและเครื่องวงกลมในเกาะต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น แสดงชัด
ว่าสายวัฒนธรรมนี้เคลื่อนย้ายจากตอนใต้ของหมู่เกาะฟิลิปปินส์ขึ้นไปทางเหนือ และไปสิ้นสุด
อยู่ที่เกาะลูซอน โดยเฉพาะที่บาตังกัส (Batangas) ใกล้กรุงมะนิลา^๖นั้นชุกได้มาก จนกระ
ทั่งคาบเกี่ยวลงมาในยุคประวัติศาสตร์ของไทย คือสมัยชะเลียงค้วย ถ้วยชามจากเตาชะเลียง
ของไทยชุกพบมากที่สุด ของจีนยังเป็นส่วนน้อย แสดงว่าไทยสมัยชะเลียงส่งถ้วยชามไปขาย
ที่ฟิลิปปินส์มากกว่าของจีน ยิ่งกว่านั้นเตาปูนของชะเลียงก็ส่งไปขายด้วย ซึ่งชุกพบในหลุม
ฝังศพมากมายแพร่หลายคล้าย ๆ กับที่สุโขทัยและสวรรคโลกเป็นเครื่องยืนยันว่า วัฒนธรรม
เพาะปลูกข้าว (Rice) ของไทยได้ผ่านลงไปที่ฟิลิปปินส์อย่างไม่มีปัญหา

อายุของหม้อข้าวที่ชุกพบในประเทศ ฟิลิปปินส์^๗ ขณะนี้มีอายุเพียงประมาณ
๒,๒๐๐ ปี^๘ ซึ่งเป็นการเคลื่อนย้ายของวัฒนธรรมล่าสุด เช่นเดียวกับเกาะหลีและญีปุ่น คือเป็น
ระยะเวลาเดินทางสืบสายวัฒนธรรมเพาะปลูกหรือจะเรียกว่าสายวัฒนธรรมเครื่องปั้นดินเผา
(Pottery Culture) ที่มีต้นกำเนิดในตอนกลางของแหลมทอง โดยเฉพาะที่กาญจนบุรี
ได้ใช้ระยะเวลาเคลื่อนย้ายอพยพ (Migrate) ไปทางเหนือผ่านจีนเกาะหลี และไปสุดที่
ญีปุ่น ระยะเวลาอย่างหยาบ ๆ ประมาณ ๒,๒๐๐ ปี และลงไปทางใต้ผ่านมาเลเซีย
อินโดเนเซีย บอร์เนโอ และไปสุดที่ฟิลิปปินส์ประมาณ ๒,๒๐๐ ปี เวลาใกล้เคียงเช่นกัน

ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่าวัฒนธรรมเพาะปลูกข้าว (Rice) นี้ในเอเชียตะวันออกเฉียง
และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แพร่หลายปลูกข้าวได้ทั่วถึงกัน เมื่อประมาณอย่าง
หยาบก็ ๒,๒๐๐ ปี^๙ คนรู้จักหุงข้าวกินกันในระยะนี้ โดยมีพวกพื้นเมืองออสโตรเนเซียน
(Austronesian) ที่กาญจนบุรี ที่จะกลายมาเป็นคนไทยระยะหลัง^{๑๐} เริ่มรู้จักกินข้าว
ขึ้นก่อนเมื่อราวประมาณ ๑๕,๐๐๐-๑๘,๐๐๐ ปี อย่างสูงไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ ปี ถือเป็นต้นกำ
เนิดของการทำหม้อหุงข้าวขึ้นใช้แพร่หลายออกไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวัน
ออกเฉียงใต้ดังได้เขียนบทความมานี้.

เราได้อะไรจากหม้อหุงข้าว

โดยทั่วไปแล้วเวลาเราเห็นหม้อหุงข้าวก็รู้สึกว่าเป็นของธรรมดา และยังเห็นหม้อข้าวแตกก็ยังดูไม่ผิดอะไรกับกะลาแตกเป็นของไม่มีค่าอะไร หรือมักเรียกรวมๆ กันว่ากระเบื้องถ้วยกะลาแตกคงนึกมีแต่ถ้าหากเรากดถึงข้อมูลในเรื่องราวต่อไปนี้ เราจะได้อะไรจากหม้อหุงข้าวมากมาย

เรื่องของวัฒนธรรม (Culture)

(๑) มนุษย์เผ่าพันธุ์ฮอสโตรเนเซียนในแหลมทอง คึกคักสร้างสรรค์หม้อข้าวขึ้นเพื่อหุงข้าวกินในเมื่อพบว่าข้าว (Rice) บำ ข้าวคอย เป็นของกินได้ เมื่อประมาณ ๑๕,๐๐๐--๑๘,๐๐๐ ปี อย่างสูงไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ ปีที่ล่วงมานี้

(๒) มนุษย์เผ่าพันธุ์ฮอสโตรเนเซียนในแหลมทองและในจีน อยู่ในสายวัฒนธรรมเพาะปลูกมาแต่ดึกดำบรรพ์ ประมาณในยุคหินกลาง ราว ๑๕,๐๐๐--๑๘,๐๐๐ ปีอย่างสูงไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ ปี ต่างกับเผ่าพันธุ์ม้งโกล ซึ่งอยู่ในสายวัฒนธรรมล่าสัตว์ เลี้ยงสัตว์พเนจร

(๓) มนุษย์เผ่าพันธุ์ฮอสโตรเนเซียน รู้จักข้าวและกินข้าวมาร่วม ๒๐,๐๐๐ ปี และรู้จักนำข้าวบำ ข้าวคอยมาเพาะปลูก เมื่อ ๑๐,๐๐๐ ปีเศษ มาแล้วอย่างแพร่หลาย

(๔) มนุษย์เผ่าพันธุ์ฮอสโตรเนเซียนในแหลมทอง มีข้าวเป็นอาหารหลักมาก่อนมนุษย์ชาติอื่นในเอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กับชาติอื่นๆ ข้างเคียง

(๕) หม้อหุงข้าวรุ่นแรก ทำในตอนกลางแหลมทองโดยเฉพาะที่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นแบบอย่างที่ดีทอดไปยังประเทศอื่น ๆ

(๖) เนื่องจากมนุษย์เผ่าพันธุ์ฮอสโตรเนเซียนในแหลมทอง รู้จักกินข้าวมาแต่ดึกดำบรรพ์ จึงปรากฏว่าขุดพบข้าวเป็นหิน (Fossil rice) ที่ในถ้ำจังหวัดนครสวรรค์ มีอายุก่อนข้าวดำคาร์บอน (Carbonated rice) เช่นที่ขุดได้ในประเทศจีน และที่จังหวัดฟุกุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีอายุเพียงประมาณ ๒,๒๐๐ ปี

(๗) ไทยในเผ่าพันธุ์ฮอสโตรเนเซียน มีพิธีกรรมฝังศพที่บรรจุหม้อหุงข้าวในหลุมฝังศพเพื่อให้ผู้ตายนำไปใช้ในภพหน้ามาแต่ดึกดำบรรพ์ และในยุคหินใหม่ตอนปลาย มีพิธีกรรมส่งวิญญาณผู้ตายไปสู่สุคติ โดยมีพาหะเป็นสัญลักษณ์รูปเรือ พิธีกรรมนี้ทำ

กันในถ้าจังหวัดกาญจนบุรีมาก เช่นในถ้าละว่าเป็นต้น และได้แผ่ขึ้นไปตอนเหนือของจีน เช่นมณฑลเสฉวน ในยุคโลหะต่อมา แสดงชัดว่ามีการเชื่อถือในเรื่องวิญญาณการเกิด-ดับ มาแล้วแต่ดึกดำบรรพ์ แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าในวัฒนธรรมทางลัทธิศาสนา อย่างสูงมาแล้วหลายพันปี

(๘) ไทยในเผ่าพันธุ์ออสโตรเนเซียน มีวัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น การทำหม้อ หุงข้าว และเครื่องใช้อื่น ๆ เพื่อการดำรงอยู่มาแต่ยุคหินกลางต่างกับพวกมงโกล

(๙) ภาษา คำพูด การดนตรี และการพิธีของไทเผ่าพันธุ์ออสโตรเนเซียน ต่างกับพวกมงโกลมาแต่ดึกดำบรรพ์อย่างเห็นได้ชัด

(๑๐) มนุษย์เผ่าพันธุ์ออสโตรเนเซียนในแหลมทอง และในจีน มีการอพยพ เคลื่อนย้ายขึ้น-ลง ตามโอกาสของสิ่งแวดล้อมและสภาพการณ์ ตั้งแต่ประมาณก่อนยุค หินกลาง

(๑๑) ไทยซึ่งเป็นมนุษย์ชาติใหญ่ชาติหนึ่งในเผ่าพันธุ์ออสโตรเนเซียน ได้ชื่อว่า “ไทย” เมื่อปลายยุคหินกลางต่อยุคหินใหม่

เรื่องของชาติวงศ์วิทยา (Ethnology)

(๑) ไทยเป็นมนุษย์ในเผ่าพันธุ์ออสโตรเนเซียนอย่างแท้จริง จากวัฒนธรรม เพาะปลูกและทางมนุษย์วิทยาทางร่างกาย (Physical Anthropology) ลักษณะหน้าตา เช่น ตา ๒ ชั้น ตาค่อนข้างใหญ่และหางตาไม่ชี้ขึ้น ตะโหนกแก้มไม่สูงนัก คางใหญ่ ใบหน้าชั้นสันไม่กลมอมอย่างพวกมงโกล

ลำตัวสมส่วน ไหล่ตั้งตรง เอวเล็ก สะโพกผาย ขาและน่องสมส่วนกว่า พวกมงโกล

ผิวโดยทั่วๆ ไป มีผิวคล้ำไม่ขาวเหลืองอย่างพวกมงโกล

(๒) อาหารการกิน มีข้าวเป็นอาหารหลัก กินข้าวมากแต่กับน้อย ต่างกับพวก มงโกลที่กินเนื้อสัตว์ ปลา หอย และผัก เป็นอาหารหลักกินข้าวแต่น้อย (ดูรายการอาหาร ไทยและจีนที่เลี้ยงในโอกาสต่างๆ ทุกวันนี้) ซึ่งทำให้ลักษณะรูปร่างต่างกับพวกมงโกล และจากลักษณะของหม้อหุงข้าว แสดงชัดว่าไทยในยุคหิน เคยหุงข้าวมาแล้ว ๓ วิธีคือ

หุงไม่เช็ดน้ำ หุงเช็ดน้ำ และหุงอย่างวิธีหนึ่งซึ่งยังคงเป็นแบบอย่างที่ยังชาวกันอยู่ทุกวันนี้

(๓) หมู่เลือดของไทย (Blood Group) เป็นหมู่เลือดในพวกออสโตรเนเซียนโดยตรงต่างกับพวกมงโกล (ดูหมู่เลือดของนายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน พ.บ.ร.บ. D R.Med. (Hamburg) และนายแพทย์สมพุล กฤษลักษณ์ พ.บ. จากจดหมายเหตุทางแพทย์ เล่ม ๔๐ ตอน ๕ กันยายน ๒๕๐๐) แสดงว่าไทยอยู่ในเผ่าพันธุ์ออสโตรเนเซียนทาง Biological Anthropology

(๔) ไทยในเผ่าพันธุ์ออสโตรเนเซียน มีนิสัยใจคอสุภาพอ่อนโยน เอื้ออารี รักสงบ แต่ด้อยความแข็งแกร่งต่างกับพวกมงโกล

(๕) มนุษย์ในเผ่าพันธุ์ออสโตรเนเซียน จะอพยพเคลื่อนย้ายไปอยู่ ณ ที่ใดก็ตามลักษณะหน้าตาและร่างกายทางกายวิภาคตลอดจนผิว (Physical Anthropology) จะไม่เปลี่ยนแปลง จะคลุกเคล้าคลึงกันไปหมดตลอดเอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กับหมู่เกาะน้อยใหญ่ทั่วไป แสดงว่าการอพยพ (Migration) ได้เคลื่อนย้ายไปจากตอนกลางของแหลมทอง ขึ้นไปทางเหนือที่ประเทศญี่ปุ่น แถบเกาะกิวชู และขึ้นไปอีกเล็กน้อย ทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เคลื่อนย้ายไปสู่เกาะฟิลิปปินส์ และไต้หวัน กับสุมาตราออสเตรเลีย ซึ่งเป็นคนพื้นเมืองเดิมอยู่ขณะนั้น (แต่เนื่องจากต้องเรียกชื่อตามนักศึกษากะวันตกจึงต้องสงเคราะห์เรียกเป็นออสโตรเนเซียน (Austronesian) ไป)

ข้างบนนี้เป็นเรื่องเกี่ยวแก่วัฒนธรรม (Culture) และชาติวงศ์วิทยา (Ethnology) อย่างย่อ ๆ ที่ได้เรื่องราวมาจากหม้อหุงข้าว การวิจัยค้นคว้าเป็นเรื่องของข้าพเจ้าได้รวบรวมจากข้อมูลต่าง ๆ ในการที่ได้รับทุนวิจัยขององค์การ ส.ป.อ. เมื่อปี ๒๕๐๖-๒๕๐๗ กับการศึกษาค้นคว้าเดิมของข้าพเจ้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ที่เริ่มค้นคว้าหม้อหุงข้าวที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี และที่อื่น ๆ อีกจนถึงขณะนี้ ถือเป็นเค้าโครงสำหรับเขียนรายงานส่งต่อองค์การ ส.ป.อ. ซึ่งจะต้องมีรายละเอียดและหลักวิชาการมากกว่านี้

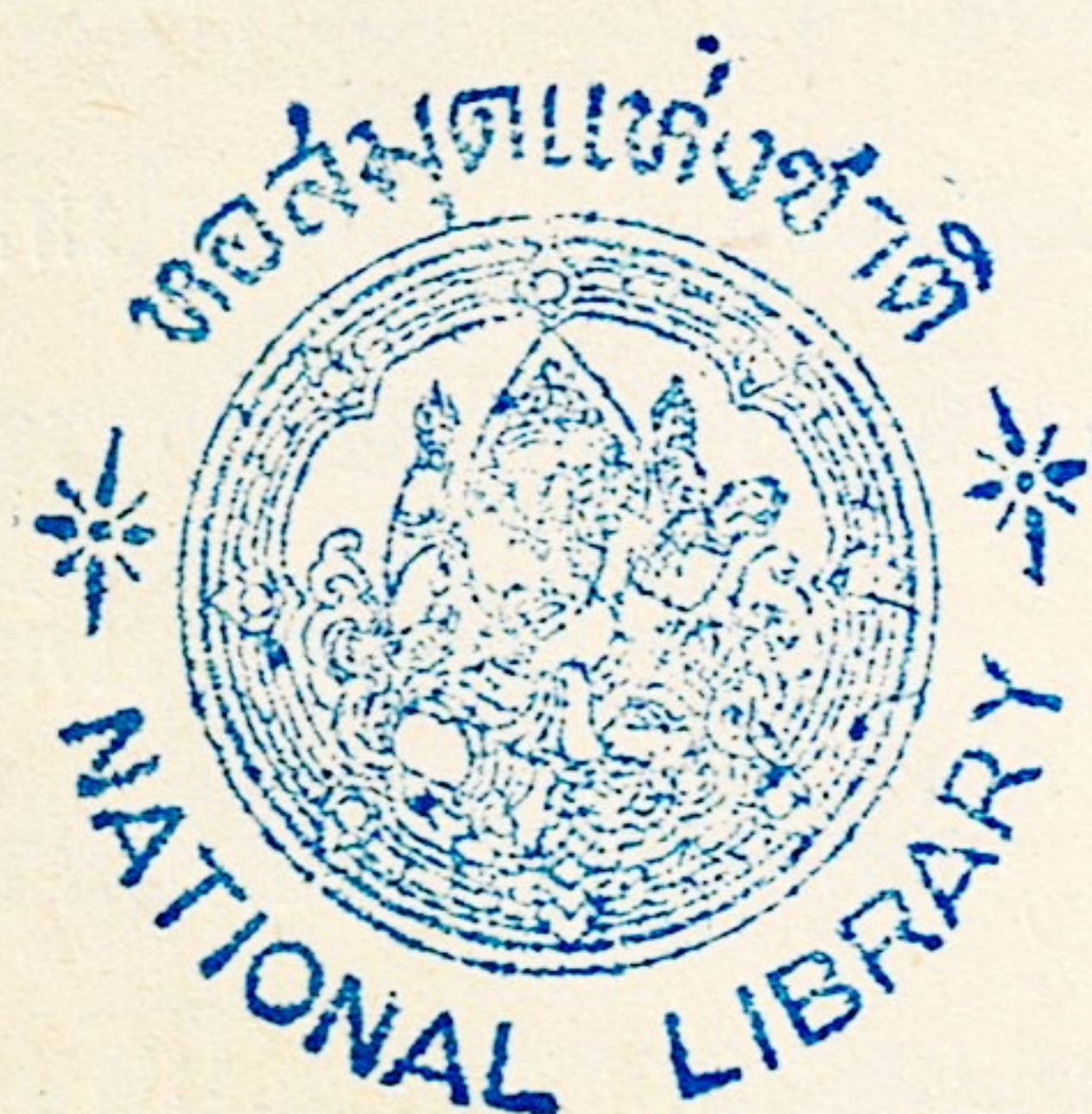
ท่านผู้อ่านอาจจะอ่านได้เป็น ๒ นัย คือ อ่านอย่างเรื่องซ้ำชั้น จากหม้อหุงข้าว
ธรรมดาสามัญ หรือจะอ่านอย่างนักศึกษา ดูข้อเท็จจริงของความมุ่งหมายและประโยชน์
ของหม้อหุงข้าวของพวกไทยเราที่กินข้าวอยู่แทบทุกมื้ออาหารก็ได้ตามใจสมัคร คงจะได้
ประโยชน์บ้างพอสมควรต่อเวลาที่ใช้อ่าน เหตุและผลของการที่จะเชื่อถือต่อข้อเท็จจริงได้
หรือไม่เพียงใดเป็นหน้าที่ของผู้อ่านที่จะพิจารณาและค้นคว้าเอาด้วยตนเอง อันเป็นหลัก
ของชาวพุทธทุกคนที่ถือปฏิบัติตาม “กาลามสูตร” ของพระพุทธองค์

ประการสุดท้ายและประการที่สำคัญที่สุดก็คือ บทความย่อ ๆ จากการค้นคว้า
๑๐ ปีของข้าพเจ้า ล้วนแต่เป็นข้อขัดแย้งอย่างตรงกันข้ามกับทฤษฎีของตะวันตกเดิมแทบทั้ง
สิ้น จึงเป็นเรื่อง “หนัก” ของการใช้เวลาเพียง ๑๐ ปี และการลงทุนลงแรงที่เดินทางไป
ค้นคว้าในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพียงไม่กี่ประเทศจะให้บทความ
นี้สมบูรณ์ตลอดทั้งหมดก็เป็นการยาก เพราะบางประเทศก็ยังมีการขุดค้นหม้อหุงข้าวขึ้นมา
ได้น้อยมาก หลักฐานจึงยังอ่อนอยู่บ้าง แต่อย่างไรก็ดีเท่าที่ได้พบหลักฐานอยู่ขณะนี้
พอได้เค้าโครงย่อ ๆ ดังได้เขียนมาข้างต้นนี้ ซึ่งทำให้การวิจัยค้นคว้าของข้าพเจ้าในขณะนี้
เขียนบทความนี้เป็นไปในรูปนี้แต่ผู้เดียว เหตุและผลตามความเป็นจริงจะปรากฏอย่างไรใน
อนาคตเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้ากำลังคอยและในเวลาเดียวกันก็กำลังวิจัยค้นคว้าอยู่ต่อไป เท่าที่
กำลังทั้งหลายคือ กำลังความคิด กำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังที่สนับสนุนจากภายนอก
อื่น ๆ จะอำนวยให้ต่อไปในอนาคต ซึ่งจะต้องรอคอยกันต่อไป จนกว่าเหตุและผลตาม
ความเป็นจริงจะปรากฏชัดออกมามากกว่านี้.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาดไทย กรมราชทัณฑ์

นายจำเนียร ยิงพระเดช ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ก.พ. ๒๕๑๐

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา